

Ilannugsaq 6: Pinngortitaleriffimmiit siunnersuineq.

PINNGORTITALERIFFIK • GREENLAND INSTITUTE OF NATURAL RESOURCES • GRØNLANDS NATURINSTITUT

12. maj 2015

APNN

Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoqarfik
Departementet for Fiskeri Fangst og Landbrug
Postboks 269
3900 Nuuk

2015/2016 ukiuunerani umimmanniartitsinissamut tuttunniartitsinissamullu biologit siunnersuinerat

Pinngortitaleriffik Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoqarfimmiit 16. april 2015-eersumik saaffiginissummik tigusaqarpoq, Sagsnr. 2015-11212, Dok. Nr. 1937096, 2015/2016 ukiuunerani umimmanniartitsinissamut tuttunniartitsinissamullu biologinit siunnersorneqarnissamik qinnuteqaataasoq. Saaffiginissummi tutut umimmaallu pillugit apeqqutit tallimaasut akineqarnissaat kissaatigineqarpoq.

Kitaani tutut eqqarsaatigalugit maanamut misissueqqittoqarnikuunngilaq (Takutitassiaq 1), taamaattumillu apeqqutigineqartut akineqarsinnaanngillat. Umimmannut tungatillugu pissutit taamaapajaaginnarput aamma. Kalaallit Nunaanni umimmaat pillugit nutaanik annertunerusumik ilisimasaqartoqanngilaq (Takutitassiaq 2), Ivittuut eqqaanniittut eqqaassanngikkaanni, taamaattumillu apeqqutit akineqarsinnaanngillat.

APNN-imit apeqqut 1: Aqutsiveqarfiit ataasiakkaat eqqarsaatigalugit ukiunut siuliinut sanilliullugu 2015/2016-imi innersuussutit allannguuteqarpat? Aqutsiveqarfiit tamaasa eqqarsaatigalugit, Ivittuut kisiisa pinnagit, 2015/2016-imit innersuussutit ukiunut siuliinut sanilliullugit allannguuteqanngillat.

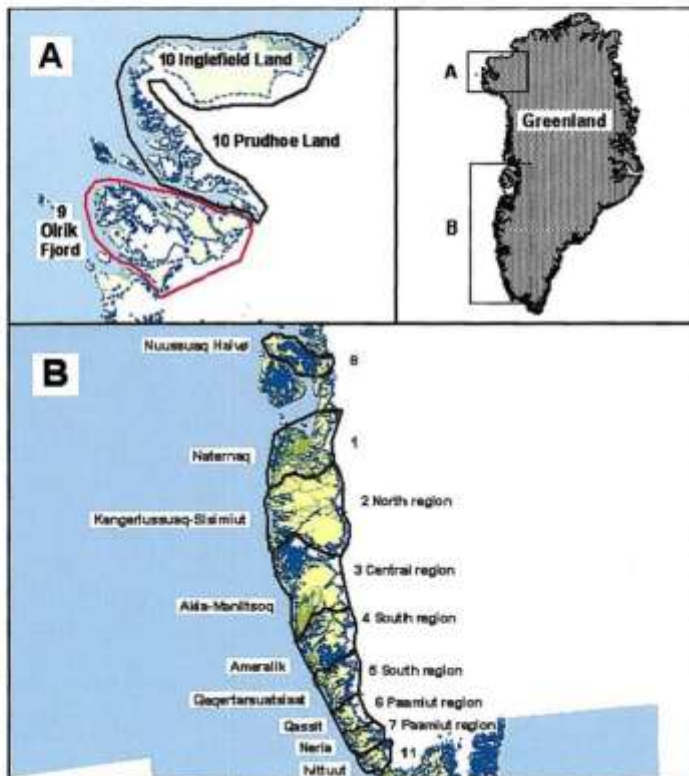
APNN-imit apeqqut 2: Ukiuunerani piniartitsisoqarsinnaanera innersuussutigisinnaavisiuk? Taamaattoqarsinnaappat nunap immikkoortuini imaluunniit sumiifinni sorlarni? Aqutsiveqarfiit tamaasa eqqarsaatigalugit, Ivittuut kisiisa pinnagit, 2015/2016-imit innersuussutit ukiunut siuliinut sanilliullugit allannguuteqanngillat.

APNN-imit apeqqut 3: Sumiiffiit ilaanni immikkut ittumik piniartitsinissaanerit akuersaarsinnaavisiuk? Taamaattoqassappat nunap immikkoortuini sorlarni imaluunniit sumiifinni sorlarni? Pinngortitaleriffimmiit taamaallaat Ivittuuni immikkut ittumik piniartoqarsinnaanera innersuussutigineqarsinnaavoq. Pinngortitaleriffik nunap immikkoortuini imaluunniit sumiifinni allani immikkut ittumik piniartitsinissamut innersuussuteqarnissamik paasissutissanik naammattunik tunngavissaqanngilaq.

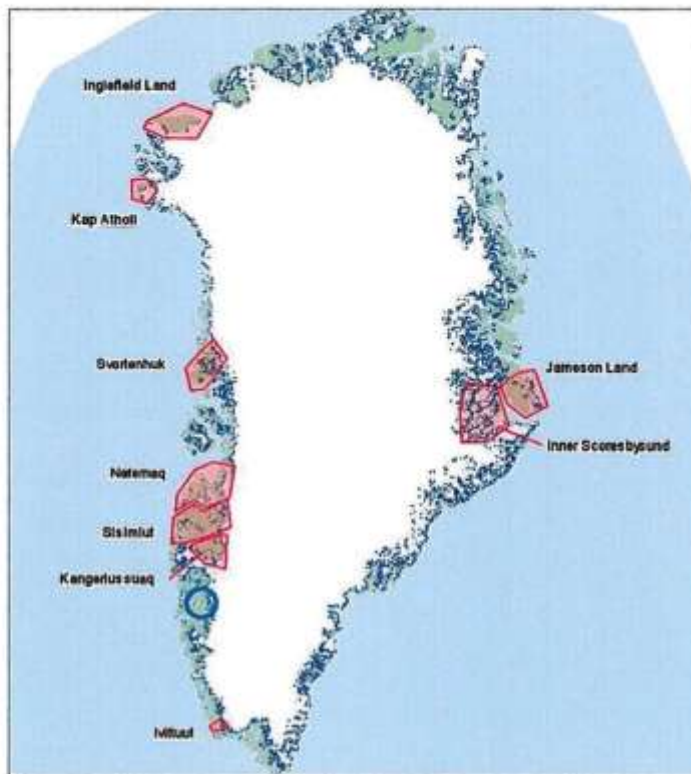
APNN-imit apeqqut 4: Nunap immikkoortuisa sumiiffiilluunniit ilaasa matuneqarnissaat innersuussutigisinnaavisiuk? Taamaassappat nunap immikkoortui sumiiffiilluunniit sorliit? Pinngortitaleriffik massakkuugallartoq ammaanissamut matusinissamulluunniit ilisimasaniq tunngavigineqarsinnaasunik naammattunik pigisaqanngilaq.

APNN-imit apeqqut 5: Nunap immikkoortuisa sumiiffiilluunniit ilaanni pisassanik killiliisoqarsinnaanera innersuussutigisinnaavisiuk? Taamaassappat sumi? Pinngortitaleriffik Kalaallit Nunaata

Kitaani peqassuseq pillugu nutaanik ilisimasaqanngilaq, taamaattumillu siusinnerusumut saniliullugu allannguutissanik siunnersuutissaqarani.

Takutitassiaq 1. Kalaallit Nunaata Kitaani Kitaatalu avannaani tuttoqatigiaat taaguutaat piniafiusinnaasullu normui sumiiffiillu taaguutaat.

Takutitassiaq 2. Umimmaqatigiiaat qulingiluat 2014-imi piniarfigineqarsinnaasimasut, titarner-nik aappaluttunik nalunaaqutserneqarsimapput. Sumiiffiit angissusaat ilusiligaanerallu missingi-ussinermik toqqammaveqarput, tassuunalu uumasut sumiiffimmik atuisarnerat ersersinnia-rneqarpoq uumasoaqatigiiaat qanoq amerlatiginerat pineqarani. Soorlu assersuutigalugu Kitaani umimmaqatigiit amerlanerpaartaat Kangerlussuup eqqaani sumiiffmmi annertugisassaangit-sumi uumasuupput. Nunami Eqqissimatitami Tunup Avannaaniittumiittut umimmappassuit nunap assingani nalunaarneqarsimangillat, piniaqqusaanngilluinnarmata. Nuup eqqaaniittut ikittunnguit qanoq amerlatigineri ilisimaneqanngitsut nigalimmik tungujortumik nalunaaqutser-neqarsimapput.

2015/2016-imi ukiuunerani Ivittuumi umimmanniarnissaq pillugu biologit siunnersuinerat

2015-imi aasaanerani ukiarneranilu/2016-imilu ukiuunerani Ivittuut eqqaanni umimmanniarti-tsinissanut tunngatillugu Pinngortitaleriffiup Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu (APNN) siunnersuinerat.

Arnavissat ataatsimik ukiullit 15-it angutivissallu tallimat 1987-imi Ivittuut eqqaannut nunaligun-neqarput. Sumiiffik 430 km²-inik annertussuseqarpoq. Sumiiffimmi umimmaat naammattunik nerisassaqaarnissaat qularnaarneqassappat, km²-imi ataatsimi umimmaat

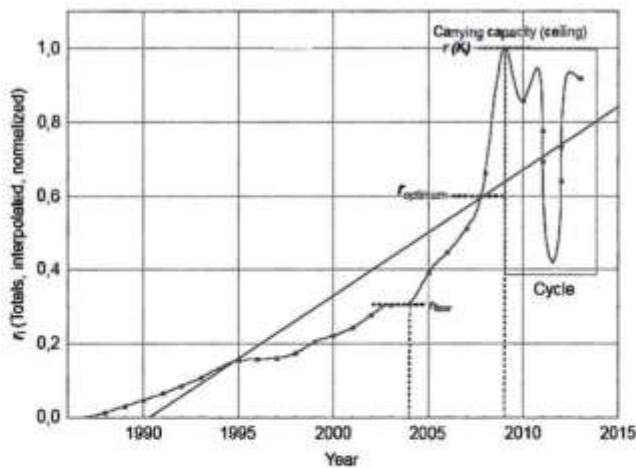
1-2-nit amerlanerunnginnissaat innersuussutigineqarpoq (Thomas et al. 1981). Sumiiffinni <200 m-inik angissusilinni qanoq amerlatigisarnissaat tikkuarneqarpoq, ukiuunerani ilungersunartorsiorpallaannginnissaat eqqarsaatiginerlugu, soorlu assersuutigalugu itisuumik apimatillugu sermernarsimatilluguluunniit.

Ivittuut eqqaaniittut atugaannik naliliiffiginnissinnaanermi tunngaviusut makuupput: kisitsisoqarpiartanngilaq, pisaqarfigineqarpiartanngillat, nalinginnaasumik toqusarput allanullu ingerlasarlutik. Ivittuut eqqaaniittut 1987-imiit 2014-imut qanoq ingerlasimanerisa erseqqinnerusumik allaaserineqarlunilu nalilersuiffigineqarsimanerat (sumiiffimmi amerliartornerannik ilimagisat) ilanngutaq 1-imi takuneqarsinnaapput (Takutitassiaq 3).

Umimmaat naasoqassuseq eqqarsaatigalugu nammaneqarsinnaasumik amerlassusissaasa qummut killingat 2009-mi anguneqarpoq. Taamanikkut 1038-nik amerlassuseqalersimapput. Misissuinerit inernertit takutinneqarpoq, umimmaat nappanneqarsinnaasumik amerlassusissaasa qummut killinganiit 60%-iata missaaniitneqassappat amerliartorsinnaassuseqarnerat pitsaanerpaaffissamiissasoq (r -optimum) taamaallunilu plujuartitsinermit tunngaveqartumik piniarneqarsinnaajuassallutik.

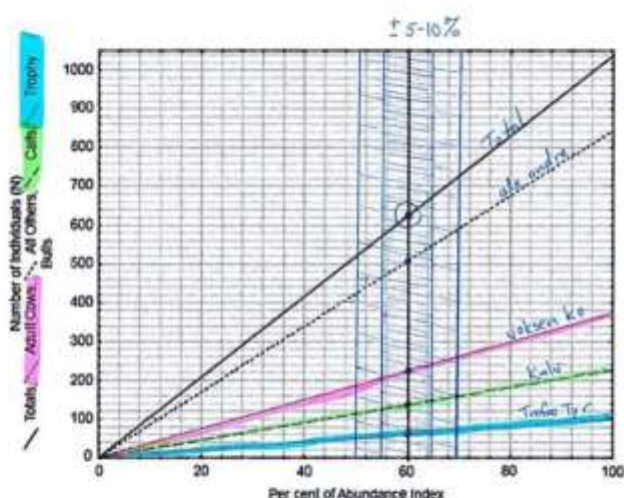
Umimmaat amerlassusimikkut 60%-inik killissarititaasup iluani ± 5 -10%-inik nikerarfeqarsinnaatitaanissaat aamma akuersarneqarsinnaassaaq (Takutitassiaq 4).

Ivittuut eqqaanni 60%-inik killissarititaasooq naapertorlugu umimmaat 600 \pm 100 missaannik amerlassuseqartariaqaraluarput. Taamatullu amerlassuseqalernerisigut aamma umimmaat km²-imut ataatsimik marlunnilluunniit amerlassuseqartariaqarnerigaluanik innersuussut anguneqassagalarpoq.

Takutitassiaq 3. Amerliartorsinnaassuseqarnerannik, r -værdi, takussutissiaq suliarineqarpoq qarasaasiamik naatsorsuut atorlugu, taannalu umimmannik ikinnerpaaffilliluni utikattumik kisitsisarnernit inernernerusartunik tunngaveqarpoq. Uani takutitassiami amerlassuserisinaasaanik naatsorsuutip missiliuussinera takuneqarsinnaavoq. Takussutissiap titarnerata sivin-ganerpaaffiani r -værdip anginerpaaffissaa takuneqarsinnaavoq, tassa ima paasisassaalluni naasoqassuseq eqqarsaatigalugu umimmaat amerliartorsinnaassusiisa pitsaanerpaamik inissi-

simaffigalugu. $r=1$ -inggoraangat qummut amerlanerpaaffissaatut killissarititaasoq anguneqart-arpoq.

Takutitassiaq 4. Ivittuuni umimmaat suussusii tunngavigalugit (arnavissat inersimasut, piaqqat inersimasunngulersut, tammajuitsussarsiorluni piniagassat allallu (All Others)) kigaatsumik amerliartortitsiartuarluni piniarfigineqarsinnaanerit utaqqiisaasumik (linear) naliliffigineqarsimavoq. Titarnermi qummoortumi takutinneqarpoq Ivittuuni umimmaat naasoqassuseq eqqarsaatigalu amerlassusissaasa qummut killissarititaasariaqartumiit 60%-iunissaannik innersuussummut killigitinneqartoq. 'All Others'-it amerlassusiat tassaapput suaaneri utoqqaasusaalu nalunartut arlaannulluunniit ilanngunneqarsinnaasut.

Ivittuut pillugit siunnersuinerup eqikkarnera:

- * Umimmaqatigiit amerlassusiat K-miippat naasoqassuseq ulorianartorsiortinneqartorujusuangussaaq, tamannalu umimmaqatigiit amerliartornerannut taamalu piniarnermut kingunerlutsitsisinnaavoq.
- * Innersuussutigineqarpoq umimmaat amerlassusiat K-p 60%-iata missaanut ikilisinneqassasut, soorlu assersuuitgalugu 600 ± 100 -it missiliorlugit.
- * Innersuussutigineqarpoq 2015/2016-imi ukiuunerani umimmannik 300-t missaannik piniartitsisoqarsinnaasoq.
- * Piniartoqassaaq utoqqaassusiat suaassusiilu tunngavigalugit, soorlu arnavissat inersimasut 80-it, angutivissat tammajuitsussarsiassat 80-it, angutivissat inersimasuiunngitsut 50-it (ukiut >1 aamma <5), inuusunnerusut 90-it (ukiut >1 aamma >3), aamma 0 piaqqat).
- * Arnavissanik piaqqisartunik (<ukiut 1) pisaqarnissaq innersuussutigineqanngilaq.

Tamalaat

Akorngusersuinissaq eqqarsaatigalugu, ilaatigut nunakkut qimussernikkut aamma piaqqjornissaat sioqqullugu, piaqqinerisalu nalaani kingornatigullumi piniartitsisoqarnissaa innersuussutiginnangilaq.

Piaqqiorluarneq piaqqanillu toqusoortannginneq umimmaat tuttullu piujuartitsinermik tunngaveqartumik iluaqutigineqarnissaannut tunngaviulluinnarput. Umimmaat tuttullu arnavissat ilumittut piaqqilersullu mianerineqartussaapput inuimmi akorngusersuinerannut misikkarissuummata.

Umimmaat piaqqiortarput aprilip naaneraniit majip naanissaata tungaanut. Innersuussutigineqarpoq illersuinissaq pillugu malittarisassaliarinqartussat piaqqinerisa nalaannut tunngasuussasut piaqqinerisa siomatigut sapaatit akunneri marluk kingornatigullu sapaatit akunneri 3-4-t ilanngullugit, imaappoq piffissaq illersuiffiussa qatillugit tassaassalluni 8. april - 30. juni. Taamaalilluni aamma aprilimi tuttunniarsinnaatitaasariaqartoqanngilaq taamaalineranimi umimmaat aamma eqqissisimatitaasarmata.

Tuttut piaqqisarput majip 14-ianniit junip 15-iannut. Illersuinissaq pillugu malittarisassaliarinqartussat piaqqinerisa nalaannut tunngasuussasut, piaqqinissaat sapaatit akunnerisa marluk sioqqullugu kingornatigullu sapaatit akunneri 3-4-t ilanngullugit, imaappoq piffissaq illersuiffiusariaqaraluartoq tassaalluni majip aallaqqaataaniit julip 15-iannut. Taamaalilluni juni/juli-mi umimmanniartoqartariaqanngikkaluarpoq taamaalineranimi aamma tuttut eqqissisimatitaasarmata.

Piffissami piaqqiffiusumi sumiiffiinilu piaqqiffiusartuni eqqissisimatitsisarneq pillugu malittarisassiorneq piujuartitsinermik tunngaveqarluni iluaquteqarnermut iluaqutaassaaq.

Piffissamik eqqissisimatitsiveqarneq piaqqiffissaqartitsinerlu tuttunut umimmannullu iluaqutaassapput, puigorneqassanngilarmi pissutsit allat aamma uumasut atugarissaarnerannut sunniteqarnerfussinnaasarmata.

Inussiarnersumik inuulluaritsi

Christine Cuyler, D.Sc.